

در شرایطی که تأسیسات حیاتی ایران هم‌زمان زیر فشار تنش‌های منطقه‌ای، تهدیدهای مکرر و محدودیت‌های ناشی از تحریم قرار گرفته‌اند، بازسازی شبکه انرژی دیگر صرفاً به معنای تعمیر خرابی‌های ناشی از جنگ نیست. امروز مسأله اصلی، بازمهندسی زیرساخت‌ها بر مبنای الگوهای تازه‌ای از تاب‌آوری، بهره‌وری و اتکا به توان داخلی است؛ الگویی که بتواند شبکه انرژی را در برابر شوک‌های چندلایه آینده مقاوم‌تر کند. در این میان، توان داخلی از یک ظرفیت پنهان به یک تکیه‌گاه حیاتی تبدیل شده؛ ظرفیتی که اکنون بار اصلی ترمیم، نوسازی و تداوم کار شبکه انرژی کشور را در میانه فشارهای بیرونی و فضای امنیتی پیچیده بر دوش می‌کشد.

بازسازی زیرساخت‌های انرژی فقط تعمیر خرابی‌های جنگ نیست، بلکه فرآیندی پیچیده است که هم‌زمان به مهندسی، اقتصاد، امنیت و حکمرانی وابسته است. هنگامی که کشوری با جنگ و تحریم روبه‌رو می‌شود، شبکه برق، پالایشگاه‌ها، خطوط انتقال و تأسیسات گاز و نفت به عنوان مجموعه‌ای از سیستم‌های حیاتی و به هم پیوسته، دچار آسیب می‌شوند و اختلال در هر بخش می‌تواند کل زنجیره انرژی را تحت تأثیر قرار دهد. در واقع منطق جدید بازسازی آن است که سیستم انرژی نباید فقط دوباره روشن شود، بلکه باید به گونه‌ای طراحی شود که در برابر بحران‌های آینده ایستادگی بیشتری داشته باشد. بنابراین هدف فقط بازگشت به وضعیت پیشین نیست، بلکه ساختن سیستمی است که هوشمندتر، پربازده‌تر و مقاوم‌تر از گذشته عمل کند. در همین چارچوب، حسین میرافضلی، کارشناس انرژی ابعاد مختلف این مسأله را تشریح کرده است.

در شرایط تحریم و تهدید، بازسازی تأسیسات حیاتی چه الزامات تازه‌ای دارد؟

بازسازی زیرساخت‌های انرژی با منطق جدید

◀ توان داخلی؛

از ظرفیت بالقوه تا تکیه‌گاه حیاتی

در پی جنگ اخیر که به زیرساخت‌های انرژی کشور آسیب وارد کرد، نقش توان داخلی در تأمین تجهیزات بیش از گذشته مورد توجه قرار گرفته است. با این حال، بهره‌گیری مؤثر از این ظرفیت‌ها، نیازمند اصلاح رویکردهای مدیریتی و پذیرش ریسک در سطوح تصمیم‌گیری است. میرافضلی با اشاره به شرایط فعلی کشور تأکید می‌کند که تکیه بر توان داخلی، هم فرصت است و هم اجبار. او می‌گوید: «در شرایط کنونی هر دو وجه وجود دارد؛ هم فرصت و هم اجبار. ما در موقعیتی قرار داریم که مهمترین یوتیلیته‌های کشور مورد حمله قرار گرفته‌اند و ناچاریم آن‌ها را به مدار بازگردانیم؛ آن هم با شرایطی بهتر از قبل.»

او با تأکید بر توانمندی‌های داخلی در حوزه تجهیزات انرژی می‌افزاید: «در بحث تجهیزات زیرساختی انرژی، تجهیزسازهای داخل کشور واقعاً می‌توانند بسیاری از این تجهیزات را بسازند و حتی بدون واردات، آنها را تعمیر کنند.»

میرافضلی با مقایسه ایران با برخی کشورهای منطقه و دیگر کشورها ادامه می‌دهد: «ما واقعاً در زمینه ساخت داخل با کشورهای مثل عربستان، کشورهای عضو خلیج فارس و حتی با روسیه و برخی کشورهای دیگر متفاوت و در بعضی حوزه‌ها جلوتر هم هستیم.»

با این حال، او استفاده از این ظرفیت را

مشروط به پذیرش ریسک از سوی مدیران می‌داند و توضیح می‌دهد: «فرض کنید مدیران یک پتروشیمی بخواهند سفارشی را به سازندگان داخلی بدهند. این کار با ریسک‌هایی همراه است و مدیر باید ریسک‌پذیر باشد.» او ادامه می‌دهد: «باید از تولید داخل حمایت کنیم و بپذیریم ممکن است یک شرکت برای اولین بار بخواهد تجهیز را بسازد که توان فنی آن را دارد، اما طبیعی است در مرحله اول، هزینه کمی بالاتر برود یا مشکلاتی وجود داشته باشد که باید پذیرفته شود.»

این کارشناس انرژی با اشاره به نقش

باید از تولید داخل

حمایت کنیم و بپذیریم

ممکن است یک شرکت

برای اولین بار بخواهد

تجهیزی را بسازد که

توان فنی آن را دارد، اما

طبیعی است در مرحله

اول، هزینه کمی بالاتر

برود یا مشکلاتی وجود

داشته باشد که باید

پذیرفته شود

دولت در این مسیر می‌گوید: «اکنون بسیاری از واحدهای پتروشیمی تحت مدیریت دولت اداره می‌شوند و دولت باید به صورت شفاف اعلام کند که قصد دارد از ساخت داخل و عمق بخشی به آن حمایت کند.» او تأکید می‌کند اگر دولت تصمیم به حمایت دارد، باید در ریسک‌های این مسیر نیز شریک باشد.

میرافضلی همچنین با اشاره به شرایط تحریمی کشور تصریح می‌کند: «تا زمانی که در شرایط تحریم هستیم، واقعاً ناچاریم از تولیدکنندگان داخلی حمایت کنیم تا بتوانند با وجود این ریسک‌ها، تجهیزات مورد نیاز ما را تأمین کنند.»

او در ادامه به محدودیت‌هایی اشاره می‌کند که همین شرکت‌های داخلی نیز با آن مواجهند: «این سازندگان خودشان هم تحت فشار هستند؛ نه می‌توانند وام ارزان قیمت بگیرند و نه به راحتی صادرات انجام دهند.» به اعتقاد او، اگر این محدودیت‌ها وجود نداشت، ظرفیت داخلی می‌توانست بسیار فراتر از وضعیت فعلی ظاهر شود: «اگر تحریم نبودیم، سازندگان تجهیزات می‌توانستند آن‌ها را به کشورهای مختلف صادر کنند، چون واقعاً توان بالایی دارند.»

◀ بازسازی باید با افزایش راندمان همراه باشد

به گفته میرافضلی، بازسازی صرفاً به معنای